

Motion till riksdagen 2021/22:2320

av **Joar Forssell (L)**

Omreglering av rökförbudet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överlåta regleringen av rökning till kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Coronapandemins inverkan på ekonomin går inte att underskatta. Småföretagare i hela landet går på knäna och vissa branscher har drabbats hårdare än andra. En sådan bransch är krogbranschen. Vårens initiala tapp och det glesare gästantalet som sedan fortsatt över sommaren och in på hösten har varit en katastrof. Krogar, restauranger och barer har i många fall tvingats stänga. Livsverk har slagits sönder och unga människor har blivit utan sitt första jobb.

Detta måste vändas; krogbranschen måste hjälpas upp på benen. Det räcker dock inte med olika former av skattelättnader eller stöd; rent fiskala insatser behöver kompletteras med regelförenklingar som kan förenkla nyetablering och öka lönsamheten i branschen. Dagens överreglering leder till både höga trösklar för nya företag och ett tråkigare nöjesliv.

Rökförbudet som trädde i kraft sommaren 2019 har slagit hårt mot restaurangägare – och inte minst mot individens frihet. Förbudet tar inte hänsyn till lokala förutsättningar eller mångfald och är helt ur proportion till den skada som passiv rökning orsakar. Ambitionen är uppenbar – staten vill inte att folk röker. Men hur mycket frihet får ambitionen om ett rökfritt samhälle kosta?

Rökning är farligt. Om detta råder ingen tvekan och praktiskt taget alla medborgare känner till detta; det påminns man om av olika statliga informationskampanjer eller lagstadgade varningstexterna på tobakspaketen.

Varken vi eller någon annan hävdar att rökning är bra för hälsan. Men ska vi politiker till varje pris se till att medborgarna är så hälsosamma som möjligt i varje enskilt fall?

Myndiga individer måste faktiskt få göra val som inte nödvändigtvis är hälsofrämjande. Staten kan hjälpa människor att fatta bättre beslut, men inom en rimlig gräns. Den gränsen passerades med råge med den nya tobakslagen. Folk måste få leva, inte bara överleva.

Dessutom slår rökförbudet orimligt hårt och trubbigt mot restaurangägare. I upprätthållandet av lagen ska inte polisen vara delaktig. Det är såklart rimligt; det vore skandal om polisen fick prioritera den här typen av regelbrott när det finns gott om verkliga problem att tag i. Istället är det är upp till den enskilda krögaren att se till att ingen halar upp en cigg på ens servering, annars riskerar man ett vitesbelopp. Men vore det inte bättre om beslutet inte fattades genom lagstiftning utan genom lokala beslut av kommunen eller krögaren själv, givet att utomhusrökning då uppenbart inte kan anses vara så särskilt allvarligt?

Svenska krögare drunknar i regelbördorna från klåfingriga politiker. Alltifrån vid vilken tid verksamheten måste stänga om kvällarna till vilken typ av utemöbler och parasoll som anses okej beslutas av någon annan än den som faktiskt driver baren eller restaurangen. Redan nu har detta på flera platser lett till en ökad nedskräpning när rökare flyttar ut från askkoppsutrustade serveringar och ut på gatan eller till parker. Dessutom innebär krogbesökarens flytt ut på gatan på många platser en trafikfara och att den passiva rökningen sprids okontrollerat. Tidigare gick det att välja bort genom att inte sätta sig just där på just den uteserveringen.

Lagstiftning ska ytterst backas upp med ordningsmakten. Det kan tyckas vara ett självklart påpekande. Betänk dock den komplicerade problematik som uppstått i och med förbudet mot rökning utomhus. Tidigare såg krögarna till att fimpar inte låg och drällde eftersom det skedde inom deras servering. Det innebär att rökaren själv, genom sitt köp av till exempel en öl, finansierade omhändertagandet av ciggen och städning av platsen. Nu är ansvaret helt flyttat till skattebetalarna och alltså även de som inte röker. Samtidigt får polisen mer arbete med att jaga nedskräpare, något som naturligtvis inte är rimligt. Polisen är hårt belastad redan som det är.

Redan innan lagen fanns det uteserveringar som både tillät och inte tillät rökning att välja mellan. När fler väljer bort serveringar där man får röka så kommer det att ligga i ägarens intresse att erbjuda rökfria alternativ. Den som inte vill sitta bredvid någon som röker kan också vänligt be rökaren att förflytta sig. Men statens tilltro till individens förmåga att visa hänsyn och lösa saker mellan varandra är uppenbarligen obefintlig.

Till sist är ett rökförbud på statlig nivå orimligt eftersom det inte tar hänsyn till lokala förutsättningar. Den som sätter sig på en uteservering vid Hornsgatan i Stockholm får till exempel utstå så höga partikelhalter att förbudet som syftar till att minska den passiva rökningen i förhållande till det blir löjeväckande. I den mån rökförbud ska finnas bör de därför beslutas om lokalt i den kommunala ordningsstadgan. Så kan kommuner få fatta beslut som tar hänsyn till de lokala förutsättningarna, till exempel genom rimliga förbud mot rökning på till exempel lekplatser eller på delar av uteserveringar. Det är långt mycket farligare att vistas i en trafikerad storstad.

I spåren av coronapandemins inverkan på ekonomin bör även ytterligare liberaliseringar vara aktuella. Innan det allmänna rökförbudet inomhus var rökning på restauranger, klubbar och kaféer utbrett. Sedan dess har normen ändrats och tiden är förmodligen mogen för att lätta på förbudet. Inget talar för att alla plötsligt skulle börja röka inomhus igen om reglerna lättades. Det är inte längre ”coolt” att röka, färre röker och krogarna själva verkar uppskatta förändringen. Med det konstaterat framstår förbudet som passé. Även detta bör kunna regleras kommunalt efter lokala

förutsättningar. Till exempel skulle kommuner med många krogar kunna ha utrymme för en eller annan cigarrbar eller ett par restauranger där rökning tillåts. Dessa avgöranden är svåra för att inte säga omöjliga att göra med lagstiftning för hela landet och bör därför överlåtas till kommunernas ordningsreglering.

Rökförbudet kan tyckas vara en trivial fråga, men det är när en minoritet gör något som allmänheten inte gillar som samhällets tolerans faktiskt sätts på prov. Alla vi som fortfarande tycker att den som har lust att ta en cigg till sin öl på en uteservering som har valt att tillåta det borde få göra det eller vi som tycker att en borde få röka en cigarr till sin avec kan sorgset konstatera att friheten är rökt. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag på hur lagen ska ändras för att omreglera rökförbudet.

Joar Forssell (L)